

Економічні науки

УДК 657.36

Перевертайло Юлія Анатоліївна

студент

Київського національного університету технологій та дизайну

Перевертайло Юлия Анатольевна

студент

Киевского национального университета технологий и дизайна

Perevertailo Yuliia

Student of the

Kyiv National University of Technologies and Design

**ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ
РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ
ФИНАНСОВЫМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ
ECONOMIC MECHANISM OF FINANCIAL RESULTS
MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE**

***Анотація.** Управління фінансовими результатами покликане вирішити важливі завдання нарощування виробничого потенціалу підприємства та забезпечення поточної діяльності.*

Економічний механізм управління фінансовими результатами повинен задовольняти наступним умовам: відповідати цілям, завданням стратегічного розвитку підприємства та забезпечувати ефективну реалізацію головної мети та ключових завдань управління фінансовими суб'єкта господарювання.

Побудова економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства передбачає формування та обґрунтування

основних елементів – головна мета, ключові завдання, суб’єкти, об’єкти, функції, принципи, методи і важелі.

В процесі управління фінансовими результатами підприємства, зазначені методи реалізуються шляхом дії низки важелів.

Структура підсистеми процедур управління фінансовими результатами в економічному механізмі управління фінансовими результатами підприємства включає процедури управління фінансовими результатами, цільову стратегію та інструментарій.

Ключові слова: *фінансовий результат, управління підприємством, управління фінансовими результатами, цілі підприємства.*

Анотація. *Управление финансовыми результатами призвано решить важные задачи наращивания производственного потенциала предприятия и обеспечения текущей деятельности.*

Экономический механизм управления финансовыми результатами должен удовлетворять следующим условиям: соответствовать целям, задачам стратегического развития предприятия и обеспечивать эффективную реализацию главной цели и ключевых задач управления финансовыми результатами предприятия.

Построение экономического механизма управления финансовыми результатами предприятия предусматривает формирование и обоснование основных элементов - главная цель, ключевые задачи, субъекты, объекты, функции, принципы, методы и рычаги.

В процессе управления финансовыми результатами предприятия, указанные методы реализуются путем воздействия ряда рычагов.

Структура подсистемы процедур управления финансовыми результатами в экономическом механизме управления финансовыми результатами предприятия включает процедуры управления финансовыми результатами, целевую стратегию и инструментарий.

Ключевые слова: *финансовый результат, управление предприятием, управление финансовыми результатами, цели предприятия.*

Summary. *Management of financial results is intended to solve important tasks of increasing the production potential of the enterprise and ensuring ongoing activity.*

An economic mechanism for managing financial results should meet the following conditions as to meet the goals, goals of strategic development of the enterprise and ensure the effective realization of the main goal and key tasks of management of the financial entity.

The construction of an economic mechanism for managing the financial results of an enterprise involves the formation and substantiation of the main elements – the main goal, key tasks, subjects, objects, functions, principles, methods and levers.

In the process of managing the financial results of the enterprise, these methods are realized through the action of a number of levers.

The structure of the subsystem of the financial results management procedures in the economic management mechanism of the financial results of the enterprise includes financial management procedures, target strategy and tools.

Key words: *financial result, enterprise management, financial results management, enterprise goals.*

Постановка проблеми. Кожна юридична галузь (а трудове право не є винятком) характеризується власним колом суб'єктів, які разом з предметом, методом, функціями, джерелами та принципами визначають її місце і специфічні риси в загальній системі права. Для ефективного управління фінансовими результатами необхідно побудувати економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності у рамках загальної системи управління промисловим підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження складають праці таких фахівців у галузі трудового права, як П. М. Яріш [2], М. В. Патарідзе-Вишинська [3], Ю. С. Цал-Цалко [3], А. В. Оверчук [5].

Формулювання цілей статті (постановка завдання. Узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо управління фінансовими результатами підприємства.

Виклад основного матеріалу. В рамках управління фінансами підприємств, забезпечення позитивного фінансового результату (прибутку) складає одну з ключових позицій. Тому він завжди був і залишиться об'єктом постійних досліджень. В умовах ринкової економіки управління фінансовими результатами займає центральне місце в діловому житті господарюючих суб'єктів. Фінансовий стан характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування, доцільним їх розміщенням і ефективним використанням.

Призначення управління фінансовими результатами - своєчасно виявляти і усувати недоліки в розвитку організації, знаходити резерви для поліпшення фінансового стану організації та забезпечення фінансової стійкості її діяльності [1].

Ефективна діяльність підприємств і господарських організацій, стабільні темпи їх роботи і конкурентоспроможність в сучасних економічних умовах в значній мірі визначаються якістю управління фінансами. Воно включає в себе фінансове планування і прогнозування з такими обов'язковими елементами, як бюджетування і бізнес-планування, розробка інвестиційних проектів, організація управлінського обліку, регулярний комплексний фінансовий аналіз і на його основі рішення проблем платоспроможності, фінансової стійкості, подолання можливого банкрутства підприємства.

Найважливішою формою управління фінансами підприємства повинні стати рішення, суть яких зводиться до формування достатніх для

розвитку підприємства фінансових ресурсів, пошуку нових джерел фінансування на грошовому і фінансових ринках, використання нових фінансових інструментів, що дозволяють вирішувати ключові проблеми фінансів: платоспроможність, ліквідність, прибутковість і оптимальне співвідношення власних і позикових джерел фінансування [2].

Через відсутність налагодженої системи управління фінансами компанії щорічно втрачають не менше 10,0% своїх доходів - брак повної та оперативної фінансової інформації призводить до помилкових, несвоєчасних управлінських рішень, багато об'єктів фінансового управління йдуть із зони уваги керівництва.

Для виконання даного завдання необхідна постановка ефективного механізму фінансового менеджменту на підприємстві - інструмент підвищення ефективності та керованості компанії, а отже, поліпшення фінансових результатів діяльності підприємства.

Управління фінансовими результатами необхідно, оскільки вони дозволяють : [1]

- здійснювати стратегічні завдання, підтримувати оптимальну структуру й нарощувати виробничий потенціал підприємства;
- забезпечувати поточну фінансово-господарську діяльність;
- господарюючому суб'єкту брати участь у реалізації соціальної політики, що покращує психологічний клімат на підприємстві.

Фінансові результати діяльності підприємства залежать від таких показників, як собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), комерційні та управлінські витрати, інші доходи і витрати, податок на прибуток тощо.

Також можливі наступні пропозиції щодо поліпшення фінансових результатів діяльності підприємства, які потрібно застосовувати як в короткостроковому і середньостроковому, так і в довгостроковому періоді [3]:

- прагнути збільшити обсяг виробництва на основі підвищення якості продукції (товарів, робіт, послуг) і збуту продукції, що дозволить оптимізувати витрати та знизити ціну на продукцію, що підвищує її конкурентоспроможність, проводити ефективну асортиментну політику, удосконалювати маркетингову діяльність тощо;
- розглянути й усунути причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на управлінські та комерційні витрати тощо.

Рентабельність активів, що характеризує ефективність використання всього майна підприємства, може підвищуватися при незмінній рентабельності продажів та зростанні обсягу реалізації, яка випереджає збільшення вартості активів, тобто прискоренню оборотності активів (ресурсовіддачі). І навпаки, при незмінній ресурсовіддачі рентабельність активів може рости і за рахунок зростання бухгалтерської (до оподаткування) рентабельності.

Таким чином, реалізація розглянутого комплексу заходів, організація на підприємстві служби фінансового менеджменту, а також системний підхід до управління фінансовими результатами дозволяють підвищити ефективність діяльності підприємства, зміцнити позиції на ринку.

В ході аналізу фінансового стану організації оцінюється фінансовий ризик. Зростання фінансового ризику характеризується підвищенням фінансового важеля [4].

Важіль (леверидж) - фінансовий механізм управління формуванням прибутку, заснований на забезпеченні необхідного співвідношення окремих видів капіталу або окремих видів витрат.

Ефект фінансового важеля позитивний, коли коефіцієнт економічної рентабельності вище відсоткової ставки по заборгованості, і негативний, коли коефіцієнт економічної рентабельності нижче процентної ставки по кредиту.

Якщо у підприємства високі значення ефекту операційного і

фінансового важелів, то будь-яке невелике збільшення річного обороту буде відчутно позначатися на значенні рентабельності власного капіталу.

Поняття якості прибутку застосовується і при оцінці достовірності прибутку. У балансі прибуток присутній у наявному вигляді як «нерозподілений прибуток звітного року» та «нерозподілений прибуток минулих років», а також завуальовано - у вигляді створених за рахунок прибутку фондів і резервів.

На якість прибутку впливають різні фактори:

- зміна витрат;
- процентна ставка по кредитах (чим вона нижча, тим вище якість прибутку);
- стан розрахунків з кредиторами, який характеризується відношенням простроченої кредиторської заборгованості до загальної величини цієї заборгованості (чим менше це відношення, тим вище якість прибутку);
- структура рентабельності за видами продукції - підвищення частки високорентабельних виробів свідчить про високу якість прибутку.

Якість прибутку - узагальнена характеристика структури джерел формування прибутку підприємства. Висока якість операційного прибутку характеризується зростанням обсягу випуску продукції, зниженням операційних витрат, а низька якість - зростанням цін на продукцію без збільшення обсягу її випуску і реалізації в натуральних показниках.

Сучасна ринкова економіка висуває принципово нові вимоги до якості продукції, що випускається. Це пов'язано з тим, що зараз виживання будь-якого підприємства, її стійке положення на ринку товарів і послуг визначаються рівнем конкурентоспроможності [3].

Новітній підхід до стратегії підприємництва полягає в розумінні того, що якість є найефективнішим засобом задоволення вимог споживачів і одночасно з цим - зниження витрат виробництва.

Отже, діяльність будь-якого господарюючого суб'єкта визначається кінцевим фінансовим показником. Фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток (збиток), який забезпечує потреби самого підприємства і держави в цілому.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства заснований на аналізі прибутку, оскільки він характеризує абсолютну ефективність його роботи. В ході аналізу прибутку виявляються фактори, що викликають зменшення фінансових результатів, тобто зниження прибутку. Зростання прибутку визначає зростання потенційних можливостей підприємства, підвищує ступінь його ділової активності [4].

Прибуток є найважливішим показником діяльності комерційних організацій. З одного боку, він відображає кінцевий фінансовий результат, з іншого - це головне джерело фінансових ресурсів фірми, яке формує власний капітал. В умовах ринкової економіки його величина визначає напрями інвестування. Підприємець вкладає кошти насамперед в дохідні види економічної діяльності, де можна досягти найбільшого приросту вартості, оскільки, це джерело подальшого розвитку його бізнесу.

Важливим стратегічним завданням для менеджменту суб'єкта господарювання є забезпечення ефективного управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства шляхом застосування комплексного та системного підходів до реалізації даного завдання, що дозволяє забезпечити його оптимальне вирішення.

Процес управління фінансовими результатами підприємства є перманентним, ключовим оскільки, ефективність якого впливає на успішність функціонування загально-корпоративної системи менеджменту і темпи економічного розвитку промислових підприємств.

З метою забезпечення оптимального управління фінансовими результатами підприємства доцільно сформулювати відповідну організаційно-управлінську структуру, що дозволить комплексно та

ефективно здійснювати управління фінансовими результатами підприємства.

Для реалізації мети доцільним буде побудови економічного механізму управління фінансовими результатами який повинен задовольняти наступні умови :

- відповідати цілям, завданням стратегічного розвитку підприємства;
- забезпечувати ефективну реалізацію головної мети та ключових завдань управління фінансовими суб'єкта господарювання.

Економічний механізм управління фінансовими результатами підприємства необхідно розглядати, як динамічну, гармонійно інтегровану в загально-корпоративну систему менеджменту, цілісну та комплексну систему управління, функціонування якої буде сприяти економічному розвитку, підвищенню прибутковості, ринкової вартості суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

Побудова економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства передбачає формування та обґрунтування основних елементів його структурної моделі (табл. 1), які повинні забезпечувати оптимальне функціонування даного механізму в загальній системі менеджменту підприємства.

Таблиця 1

Основні елементи структури економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства

Основні елементи структурної моделі економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства
1. Організаційна підсистема управління фінансовими результатами
Головна мета функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами
Ключові завдання управління фінансовими результатами, що реалізуються в процесі функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами
Суб'єкти управління фінансовими результатами – виконавці завдань щодо управління фінансовими результатами
Об'єкти управління фінансовими результатами – економічні показники, які є об'єктами впливу в процесі реалізації працівниками суб'єктами управління фінансовими

результатами рішень, пов'язаних з управлінням фінансовими результатами
Функції управління фінансовими результатами: загальні, спеціальні
Принципи управління фінансовими результатами: загальні, спеціальні
Методи та важелі управління фінансовими результатами
2. Підсистема забезпечення управління фінансовими результатами організаційне, ресурсне, інформаційне, правове, методичне, програмно-технічне
3. Підсистема процедур управління фінансовими результатами
Цільова стратегія управління фінансовими результатами підприємства Інструментарій управління фінансовими результатами
4. Підсистема моніторингу та оптимізації управління фінансовими результатами
5. Підсистема контролю управління фінансовими результатами

Для забезпечення ефективного управління фінансовими результатами суб'єктів господарювання доцільно здійснити поділ функцій та принципів управління на :

- загальні, що відображають набір загальнонаукових принципів та функцій процесу управління загалом;
- спеціальні, що характеризують ключові функції та принципи управління фінансовими результатами, як окремої процедури управління в межах загальної системи управління.

Однак, ефективне функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства забезпечити неможливо без відповідних методів та важелів, реалізація яких забезпечує процес управління фінансовими результатами суб'єктів господарювання. Серед основних методів управління фінансовими результатами виділяють наступні : ціноутворення, оподаткування, кредитування, фінансування, метод амортизації [5]. В процесі управління фінансовими результатами підприємства, зазначені методи реалізуються шляхом дії відповідних важелів :

- ціни, фінансові стимули, пільги, санкції;
- розмір, ставки податків та зборів;
- вид кредиту, сума кредиту, відсоткові ставки;
- нерозподілений прибуток, статутний, резервний капітал;
- амортизаційні відрахування.

Запорукою успішного функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства є наявність ефективної підсистеми забезпечення (організаційне, інформаційне, ресурсне, правове, методичне, програмно-технічне), що сприяє формуванню важливих передумов для оптимальної реалізації інших підсистем управління фінансовими результатами в середовищі даного механізму.

Базовим елементом структурної моделі економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства є підсистема процедур управління фінансовими результатами, що здійснює найбільш вагомий вплив на ефективність функціонування даного механізму. Реалізація даної підсистеми в середовищі економічного механізму управління фінансовими результатами відбувається шляхом комплексної взаємодії цільової стратегії та інструментарію управління фінансовими результатами. Це дозволяє забезпечити розробку та виконання відповідних заходів менеджменту, спрямованих на оптимізацію управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Цільова стратегія управління фінансовими результатами відображає ключові напрями реалізації даного процесу, що спрямовані на оптимізацію управління фінансовими результатами суб'єкта господарювання в середовищі функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами. Реалізація суб'єктами управління фінансовими результатами зазначеної стратегії передбачає використання адекватного інструментарію управління фінансовими результатами. Цільова стратегія та інструментарій управління фінансовими результатами є ключовими елементами процедур управління фінансовими результатами підприємства (рис. 1), комплексна та ефективна реалізація яких сприяє оптимізації управління фінансовими результатами в середовищі функціонування

економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства.

Рис. 1. Структура підсистеми процедур управління фінансовими результатами в економічному механізмі управління фінансовими результатами підприємства

Для забезпечення ефективного функціонування організаційної підсистеми, підсистем забезпечення та процедур управління фінансовими результатами необхідна наявність перманентного моніторингу за функціонуванням даних елементів, оптимальністю їх взаємодії для оперативного виявлення будь-яких відхилень в середовищі економічного механізмі управління фінансовими результатами та реалізації адекватних управлінських рішень оптимізаційного характеру.

Підсистема контролю є важливим елементом структурної моделі та важливою умовою забезпечення ефективного функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами підприємств. Така значущість процесу контролю обумовлена багатогранністю його ролі, як важливого фактору оцінки ефективності функціонування економічного механізму управління фінансовими

результатами підприємства та його підсистем, перманентного джерела оптимізації середовища функціонування даного механізму.

Слід зазначити, що усі структурні підсистеми економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства відграють важливе значення для забезпечення оптимального функціонування даного механізму. Однак, домінуючу роль виконує підсистема процедур управління фінансовими результатами, яка значною мірою впливає на ефективність економічного механізму управління фінансовими результатами.

Водночас, реалізація процедур управління фінансовими результатами є неможливою без функціонування організаційної та підсистеми забезпечення, які гармонійно доповнюючи одна одну забезпечують ефективну реалізацію процедур управління фінансовими результатами в економічному механізмі управління фінансовими результатами підприємств.

Для оперативного виявлення будь-яких відхилень в процесі функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами, реалізації адекватних управлінських заходів, спрямованих на ліквідацію виявлених проблем, забезпечення оптимального функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами, передбачено функціонування підсистем моніторингу, оптимізації, контролю в середовищі економічного механізму управління фінансовими результатами підприємства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Забезпечення оптимального управління фінансовими результатами підприємства є стратегічно важливим завданням, для успішного вирішення якого необхідно сформувати та впровадити в практику управління відповідний інструмент менеджменту, а саме економічний механізм управління фінансовими результатами

господарської діяльності підприємств, функціонування якого дасть змогу забезпечити стійке підвищення прибутковості, ринкової вартості та економічний розвиток підприємства в довгостроковій перспективі. Проблеми забезпечення ефективного функціонування економічного механізму управління фінансовими результатами в загальній системі менеджменту суб'єктів господарювання складають наукову цінність подальшого їх дослідження

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.
2. П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / Управління розвитком. - 2013. - № 4(144). - С. 159-162.
3. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід / Формування ринкових відносин в Україні. - 2016. - №2. - С. 25-37
4. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємств та її аналіз : навч. посіб. / Фінансовий аналіз : підручник. - К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 568 с.
5. Оверчук А. В. Сутнісна характеристика фінансового планування в ринкових умовах / Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2011. – № 6. – С. 338.

References

1. The National Accounting Standard (Standard) 1 «General Requirements for Financial Statements», approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine of 07.02.2013, No. 73.

2. P. M. Yarish, Yu. V. Kasyanova. Methods of conducting analysis of financial results of organizations' activity / Development management. 2013, No. 4 (144). Pp. 159-162.
3. Pataridze-Vyshynska MV Definition and account of financial result: domestic and foreign experience / Formation of market relations in Ukraine. 2016. No. 2. Pp. 25-37
4. Tsal-tsalko Yu. S. Financial Reporting of Enterprises and Analysis: Training. Manual / Financial Analysis: Textbook. - K.: Center for teaching. L-ry, 2008. – 568 pp.
5. Overchuk AV The Essential Characteristics of Financial Planning in Market Conditions / Visnyk of Zhytomyr State Technological University. - 2011. - No. 6. - P. 338.